

دهستە ی پاراستن و چاککردنی ژینگە

ژمارە: ١٧٥٣ لێ ٢٠٢٢/١٠/٦

پشت بەست بە حوکمەکانی ماددە (سی و چوار و چل و پینج) لە یاسای پاراستن و چاککردنی ژینگە لە هەریمی کوردستان- عێراق ژمارە (٨) ی سالی ٢٠٠٨ و حوکمەکانی ماددە (دەیهەم) لە یاسای دەستە ی پاراستن و چاککردنی ژینگە لە هەریمی کوردستان- عێراق ژمارە (٣) ی سالی ٢٠١٠ بپارماندا بە دەرکردنی ئەم رێنماییە خوارەو:

رێنمایی ژمارە (٥) ی سالی ٢٠٢٢

چۆنیەتی هاوردەکردن - گواستەو - کۆگاکردن - پابەندبوونی بەکارهێنان

دوو بارە هەناردەکردنی سەرچاوەکانی تیشکدەر لە هەریمی کوردستان

ماددە (١): دەستەواژە و پێناسەکان:

مەبەست لەم دەستەواژانە خوارەو ئەو واتایانە بەرامبەرین بۆ مەبەستەکانی ئەم رێنماییە:

یەكەم: دەستە: دەستە ی پاراستن و چاککردنی ژینگە لە هەریمی کوردستان- عێراق.

دووهم: سەرۆك: سەرۆکی دەستە ی پاراستن و چاککردنی ژینگە لە هەریمی کوردستان- عێراق.

سێهەم: لایەنی پەيوەندیدار: دەستە ی پاراستن و چاککردنی ژینگە و لایەنی پەيوەندیدار.

أ- دەستە ی پاراستن و چاککردنی ژینگە: لایەنێکی چاودێر دەبێت لە سەر لایەنەکانی پەيوەندیدار بە جێبەجێکردنی ئەم رێنماییە و پێناسەکان.

ب- لایەنی پەيوەندیدار: سەرجهەم ئەو لایەنانەن کە هەلسوکهوت دەکەن لە گەڵ هەموو جوهرەکانی ماددە تیشکدەرەکان (کراوە و داخراو)، ئەو لایەنانەش کە سەرچاوە ی تیشکدەر بە کار دەهێنن یان سکراب هاوردە دەکەن، لە ئەگەری هەبوونی (پارچەکانی پیسبوو بە تیشك) لەناویدا، دەبێت کارمەندیکی پسپۆر دابمەزرێنن بە (بەرپرستی خۆپاراستن لە تیشك RSO : RADIATION SAFTEY OFFICER)، برۆنامە ی راهێنانی هەبێت لە لایەن دەستە ی عێراقی بۆ کۆنترۆڵکردنی سەرچاوەکانی تیشکدەر (IRSRA).

چوارەم: سەرچاوە ی تیشکدەر: ئەو ماددانەن کە (نظائری) (هاوتای) تیشکدەریان هەیە یان ئاستەکانی لە شیاوژەکانی ووشك و شل و گازی، یان ئەو ئامێرانە کە تیشکی ئایۆنییان لێ دەردهچێت و دەبێتە هۆی بەرکەوتە ی تیشکی.

پینجەم: سەرچاوە ی داخراوی تیشکدەر: ماددە یەکی تیشکدەرە لە شیاوژی ووشك بە تەواوی داخراوەو بە شیاوی کە پسول کە پلە ی بەرزی هەیە لە توندی دیزاین کراوە، دەبێتە بەر بەستێک لە دزەکردنی لە کاتی کارکردندا هەروەها لە رووداوەکانی تیشکی.

شەشەم: سەرچاوە ی کراوە ی تیشکدەر: هەر سەرچاوە یەکی تیشکدەر بە داخراو پێناسە ناکرێت، وە کە لە بوارەکانی پزیشکی لە کاتی پشکنین و چارەسەرکردن گیراوە یەکی تیشکدەر دەدێتە نەخۆش لە رێگە ی دەم یان لە رێگە ی دەمارەکانی خۆیدا.

هەوتەم: سکراب: هەر ماددە یەکی کەنزاوی فڕپدراوە کە کۆدەکرێتەو یان هاوردە دەکرێن و دەگۆردرێت بۆ ماددە ی دیکە ی نوێ.

هه‌شتم: سکرابی پیسبوو (پارچه‌کانی تیشکده‌ر یان به تیشکده‌و پیسبوو): هه‌ر مادده‌یه‌کی کانزایی فرپدراو که کۆده‌کرپنه‌وه یان هاورده ده‌کرپن و ده‌گوردرپت بۆ مادده‌ی دیکه‌ی نوێ که مادده‌یه‌کی تیشکده‌ری تیدایه یان پیسبوو به یه‌کێک له هاورتا تیشکده‌ره‌کان.

نۆیه‌م: هاورتای تیشکده‌ر: شیوه‌یه‌کی ناجیگیری ئه‌و توخمه‌یه که تیشکی لیوه ده‌رده‌چیت تا بگوردرپت بۆ شیوه‌یه‌کی جیگیرتر.

ده‌یه‌م: هاورده‌کردنی سه‌رچاوه‌ی تیشکده‌ر: هینانی هه‌ر سه‌رچاوه‌یه‌کی تیشکده‌ر بۆ ناو سنووری هه‌ریمی کوردستان له رپگه‌ی (ووشکانی، ئاسمانی).

یازده‌م: گواستنه‌وه‌ی سه‌رچاوه‌ی تیشکده‌ر: گواستنه‌وه‌ی سه‌رچاوه‌ی تیشکده‌ر له فرۆکه‌خانه یان له ده‌روازه زه‌مینه‌یه‌کانه‌وه بۆ شوینی کۆگاکردنی سه‌رچاوه‌که‌یه.

دوازده‌م: خاوه‌نداریتی و به‌کارهینانی سه‌رچاوه‌ی تیشکده‌ر: به‌کارهینانی سه‌رچاوه‌ی تیشکده‌ره له لایه‌ن خاوه‌نی سه‌رچاوه‌که‌وه.

سیزده‌م: دووباره هه‌ناردنه‌کردنی سه‌رچاوه‌ی تیشکده‌ر: ناردنی سه‌رچاوه‌ی تیشکده‌ره‌که‌یه بۆ ئه‌و شوینه‌ی لیوه‌ی هاتوو له دوا‌ی ته‌واوبوونی به‌کارهینانی.

چوارده‌م: کۆگاکردنی سه‌رچاوه‌ی تیشکده‌ر: کۆگای تایبته به کۆگاکردنی سه‌رچاوه‌ی تیشکده‌ره به‌پێی مه‌رج و رێنماییه‌کانی ده‌سته ده‌ییت، به‌پێچه‌وانه‌وه سزای پێژاردنی به‌سه‌ردا ده‌سه‌پێنریت هه‌روه‌کو له خشته‌ی ژماره (۱) دا هاتوو.

پازده‌م: سیفهرت (Sievert) نیشانه‌که‌ی (Sv) : یه‌که‌ی پێوانه‌کردنی دۆزی (dose) تیشکی هاورتایه (المکافئ). **شازده‌م:** ملی سیفهرت (MILLI SIEVERT) نیشانه‌که‌ی (MSV) : یه‌که‌یه‌که بۆ پێوانه‌کردنی دۆزی تیشکی هاورتا (المکافئ) که ۱ سیفهرت یه‌کسانه‌ی ۱۰۰۰ ملی سیفهرت.

حه‌فده‌م: مایکرو سیفهرت (MICRO SIEVERT) (μSV) : یه‌که‌یه‌که بۆ پێوانه‌کردنی دۆزی تیشکی هاورتا (المکافئ) که ۱ ملی سیفهرت یه‌کسانه‌ی ۱۰۰۰ مایکرو سیفهرت.

هه‌ژده‌م: گره‌ی - راد (GRAY - RAD) : یه‌که‌کانی پێوانه‌کردنی هه‌لمژینی تیشک (پێوانه‌کردنی بری تیشکی هه‌لمژراو له لایه‌ن جه‌سته‌ی مرۆقه‌وه) به سه‌رجه‌م جوړه‌کانی تیشکده‌وه وه‌کو تیشکی ره‌ش (الأشعه السینییه) و ئه‌لفا و گاما و بیتا.

نۆزده‌م: کۆلومب/گم - رۆینتجن (COULOMB/ KG - ROENTGN) : یه‌که‌ی پێوانه‌کردنی تیشکه له‌سه‌ر هه‌ردوو تیشکی ره‌ش (السینییه) و گاما جیه‌جی ده‌کریت، پێوانه‌ی بری ئه‌و تیشکه ده‌کات که ئایوون ده‌کریت له هه‌وادا.

بیسته‌م: بیکریل و کیوری (BECQUEREL-CURIE) : یه‌که‌کانی پێوانه‌کردنی تیشکه چالاکیه‌ی مادده تیشکده‌ره‌کانه.

مادده‌ی (۲): ئامانجه‌کان:

- ۱- چاودیری‌کردنی ژینگه‌ی هه‌ریمی کوردستان له ر‌ووی ژینگه‌یه‌وه له لایه‌ن ده‌سته‌وه ده‌ییت.
- ۲- کۆنترۆڵکردنی جو‌له‌ی سه‌رچاوه تیشکده‌ره‌کان له ر‌پگه‌ی پیدانی مۆله‌ت به‌چۆنیه‌تی مامه‌له‌کردن له ر‌ووی چۆنیه‌تی هاورده‌کردن - گواستنه‌وه - کۆگاکردن - پابه‌ندبوونی به‌کارهینان - دووباره هه‌ناردنه‌کردنی سه‌رچاوه تیشکده‌ره‌کانه‌وه.

۳- بەدواداچوون بۇ زانىنى بەركەوتنى كرىكارانى بواری تىشك لە رىگای پىوانەى ئەو برەى بەريانكەوتووه.

۴- دياركردنى سەرچاوه تيشكدەرەكان لە بەكارهينانه مەدەنييه كاندا.

۵- ئەنجامدانى روپيوى سەرەتايى وەرزی و پشكنين بۇ شوينه كانى دانانى سەرچاوه تيشكدەرەكان.

ماددهى (۳): رىكارەكانى دۆزينه وهى سكرابى پيسبوو بە تيشك:

۱- تۆماركردنى تابلۆى ئەو بارهه لگرەى مادده كانى سكراب دەگوازيته وه .

۲- تۆماركردنى ناوى بازرگانی بەرپرس لەباركردن و گواستنە وهى مادده كانى سكراب.

۳- دياريكردنى ئەو شوينهى كە سكرابه كەى ليوه گواستراوه ته وه .

۴- دلنيابوون لە كيشى باره كە لە كاتى بەتالكردى .

۵- جياكردنه وهى سكرابى تيشكدەر لە شوينيك كە هيچ چالاكويه كى لەنيودا ئەنجام نادریت، ئەوهش لە

رىگەى دابينكردنى كەرەنتينهيه كى كۆگاكردنى كاتى، هەر وهه دانانى هيماكانى ئاگاداركردنه وه

لەمه ترسى تيشكى لە ناوچه كە.

۶- قەدەغه كردنيكى توند لە نزيكبوونه وه لە سكرابى پيسبوو، تەنها بەره زامەنديى لە بەرپرسى خۆپاراستن لە

تيشكه وه نەبیت.

۷- ناردنى نوسراويك بۇ دەستهى پاراستن وچاككردنى ژينگە/ بەشى خۆپاراستن لە تيشك كە خالە كانى (۱-)

۳-۴) ى سەر وهه لەخۆبگریت بۇ ئەنجامدانى كارى پيوست .

ماددهى (۴): مەرجه كانى بەرپرسى خۆپاراستن لە تيشك لە سەرجه م بواره تيشكاوه ره كانه وه:

۱- بەرپرسى خۆپاراستن لە تيشك:

ئەو كەسه پسپۆريه لە كاروبارى خۆپاراستن لە تيشك لەو بەشه تاييه تمەندهى بواره كانى كارەكانى

تيشكاوه رى و ، مۆلەتى (بەرپرسى خۆپاراستن لە تيشك) ى هەيه لە لايەن دامەزراوهى چاوديرى و كەسى

رىگە پيدراو مۆلەت دەدات بۇ سەرپەرشتيكردى پيداويستيه كانى خۆپاراستن لە تيشك و ، تواناي هەيه لە

پيشكه شكردى ئەزموون و خزمەتگوزاريه كانى، هەر وهه دەستپيشخەرە لە راهينان و ئامادە كردنى

كارمەندانى تيشك، هەر وهه دانانى بەرنامە كانى فريಾಗوزارى و دلنيايى جوړى و خۆپاراستن لە تيشك لە

دامەزراوه كاندا، پاشان سەرپەرشتيكردى كارەكانى تيشكاوه رى لە بواره تاييه تمەنده كەدا.

۲- كارا كردن:

هەر چالاكويه كى مړويى كە سەرچاوهى تيشكاوه رى نوئ بۇ بەركەوتن يان پړه وى بەركەوتن بىنيتە كايه وه،

يان مەوداى بەركەوتن فراوان بكات كە وا بكات كە سانى زياتر بگریتته وه، يان تۆرى پړه وه كانى بەركەوتن

(كە دەرئەنجامى سەرچاوه تيشكدەرەكان) بە جوړىك هەموار دەكات كە خەلكى زياتر بەركەوتە بن.

۳- خانەى (جهاز) چاوديرى كردن:

لايه نيكي حكومييه دەسلەتى ياسايى رىگە پيدراوه بۇ چاوديرىكردى هەر بواريك لە بواره كانى پەيوهست

بەئاسايش و دلنيايى لەسەرچاوه تيشكدەرەكان و مادده ئەتۆميه كان بۇ دلنيابوون لە وهى كە لەژير

چاوديريدان، ئەمەش لە رىگەى مۆلەتدان و پشكنين و رىكارەكانى جيبه جيكردى بە پى پيوست، هەر وهه

ئەم دامەزراويه بوى هەيه رىبەر و رىنووينى پەيوهست بە ئاسايش و ئارامى سەرچاوه تيشكدەرەكان

دەرپچوونيت، هاوكات لەگەل دانانى رىكارى گونجاو لەگەل رادەى مەترسييه كان، هەر وهه دلنيايى دەدات بۇ

پاراستنى ژينگە و مړوڤ و ئازەل لە مەترسى و كاريگەرى و زيانە كانى دەرچوو لە تيشكى ئايوونى.

۴- به پرسي ياسايى:

ئەو كەسەيە كە ھەلدەستىت بە رېكخستن و به رېوہ بردنى كارەكان (كارە ياساييەكان) لەو شوپنەي كە كارى تيدا دەكات.

كارکردن لە بواری تیشك: بریتىيە لە سەرچەم كارپيكردنە سەلامەتییەكان لە بواری تیشكاوهریدا .

- مەرج و داواكراوہ پيويستەكان بۆ كارمەندانى بواری تیشك:

پيويستە لەسەر ھەر دامەزراوہيەكى رېپيدراو كە لە بواری كارى تيشكى كار دەكات بەپيى سروشتي كارەكەي به پرسيك يان زياتر لە به پرسيك دابمەزىنيت بۆ خۇپاراستن لە تيشك، ئەوہى يەكەميان به پرسي سەرەكى دامەزراوہكە دەپيت لە ھەردوو بارەكەدا و، ئەوانى ديكە سەرپەرشتىي كارە مەيدانييەكانى تيشك دەكەن ئەگەر دامەزراوہكە پيويستى بە كارى مەيدانى ھەبوو، ئەوساش ناوونيشانيان دەپيتە به پرسيانى خۇپاريزي تيشكى مەيدانى، بۆيە پيويستە كاتى خۇيان تەرخان بکەن بۆ كارکردن لە دامەزراوہ گەورەكانداو پيويستە لەسەر كەسى دامەزراوى رېپيدراو ھەماھەنگى لەگەل ئەو به پرسيانە بکات بۆ دەستەبەرکردنى سەرکەوتن لە كارەكانياندا، ھەروەھا پيويستە لەسەر به پرسيە سەرەكى و مەيدانييەكانى خۇپاريزي تيشكى لە دامەزراوہ گەورەكاندا ئەو مەرجە تاييەتەنيان تيدا پيت لە بارەي مۆلەتى كارکردن لە بواریەكانى كارى تيشكاوهرى.

- مەرجە تاييەتەكانى رېگە پيدان بە شارەزايان لە بواری خۇپاراستن لە تيشك:

شارەزا: كەسيك رپى پيدراوہ بەپيى پرونامەي دەرچوو لەدەزگايەكى رپيدراوى خاوەن تواناو ئەزموونى زانستى لە بواريكى پسپوريتى پەيوەست بە بواریەكانى خۇپاراستن لە تيشك بە جۆريك كە:
يەكەم: دەبى بە لايەنى كەمەوہ پرونامەي بەكالوريۆسى ھەپيت لە پسپوريكى زانستى گونجاودا كە لەگەل جۆرى كارکردنيدا بگونجيت.

دووەم: ئەو كارمەندانەي دامەزراون يان دادەمەزريڻ دەبى بە لايەنى كەمەوہ (۱۲) ھەفتە بەشدارييان لە خول و وۆركشوپەكانى ناوہوہو دەرەوہى ولات كرديت يان بەشدارى بکەن، يان بە لايەنى كەمەوہ (۶) پرونامەي راھينانى پشتراستكراوہى لە لايەن دەستەي عيراقى بۆ كۆنترۆلكردنى سەرچاوہەكانى تيشكدەر ھەپيت يان بيهينن، يان لە سەنتەريكى رپيدراو لە لايەن دەستەي ژينگەوہ، لەگەل پرونامەكانى بەشداريكردييان ھەپيت يان بيهينن.

سپيەم: دەبى بە لايەنى كەمەوہ (۵) سال ئەزموونى كارکردنى ھەپيت لە بواری خۇپاراستن لە تيشك بە پشت بەستن بە بەلگەنامەيەكى فەرمى.

يان:

يەكەم: پرونامەي ماستەرى ھەپيت لە پسپوريكى زانستى لەگەل سروشتي كارکردنى گونجاو پيت.
دووەم: دەبى بە لايەنى كەمەوہ دوو مانگ بەشدارى كرديت لە خولەكانى خۇپاراستن لە تيشك، ھەروەھا دەبى بە پرونامەكانى بەشداريكردن پشتراست كراپيتەوہ.

سپيەم: دەپيت بە لايەنى كەمەوہ شارەزاييەكى (۳) سالى لە كارکردن ھەپيت لە بواری تيشكدا كە بە پرونامەيەك پشتراست كراپيتەوہ.

يان:

يەكەم: بىرۋانامە دىكتوراي لە پىسپۇرئىتەكى زانستىدا ھەيىت كە لەگەل سىروشتى كاركردىدا گونجاو بىت.
دوۋەم: دەبى بەلەينى كەمەو ەك مانگ بەشدارى كرديت لە خولەكانى خۇپاراستن لە تيشك كە بە بىرۋانامەيەك پىشتراست كرايىتەو.

سىيەم: دەبى بەلەينى كەمەو ەك زىمۋونىكى (۲) سالى لە كاركردن لە بواري تيشكدا ھەيىت كە بە بىرۋانامەيەك پىشت راست كرايىتەو.

يان:

دەبى پەلى راويژكارى ھەيىت لە يەكەك لە دامەزراو ەكان يان كۆمەلەكان يان لە زانكۆ عىراقىيەكاندا.
- ئەو مەرجانەكى كە پىيۋىستىن لە بەرپىرسى خۇپاراستن لە تيشكدا ھەبن لەكرە پيشەسازى و توۋىنەو ەكاندا:
يەكەم: ئەو دامەزراو ەكى كە لەبواري (ويىنەگرتنى پيشەسازى، ھەستىيىكردن بەبىرەكان، پىۋانەكانى بىر چىرى و شى) كار دەكەن:

پىيۋىستە لەم دامەزراو ەدا بەرپىرسى خۇپاراستن لە تيشك ئەم مەرجانەكى خوارەو ەيان تىدا بىت:

۱- بىرۋانامە بەكالۋرىۋسى ھەيىت لە كۆلپىژەكانى ئەندازىبارى يان زانست .

۲- دەبى (۴) ھەفتە مەشق و راھىنانى كرديت لە بواري خۇپاراستن و فرىاكەوتن و ئاسايشى تيشكى و سىستەمەكانى تيشكى، بىرۋانامەكە پىشتراست كرايىتەو ە لەلەين دەستە عىراقى بۇ كۆنتىرۋلكردى سەرچاۋەكانى تيشكەر.

۳- بەلەي كەمەو ەك زىمۋونى (۵) سالى ھەيىت لە بواري كارى تيشكى پيشەسازى.

۴- دەبى خۇى بۇ ئەم كارە يەكلەيى كرديتەو.

۵- پىيۋىستە لە پىشكىنى پىزىشكى دەرپچىت.

دوۋەم: ئەو دامەزراو ەكى كە لە بواري (پىۋەرە ئەتۋمىيەكان، رىگرەكان لە بروسكە) كار دەكەن:

پىيۋىستە لەم دامەزراو ەدا بەرپىرسى خۇپاراستن لە تيشك ئەم مەرجانەكى خوارەو ەيان ھەيىت:

۱- بەلەينى كەمەو ەك بىرۋانامە بەرايى زانكۆيى ھەيىت لە يەكەك لە بەشەكانى كۆلپىژى ئەندازىبارى يان زانست.

۲- دەبىت دەرچوى خولكى مەشق و راھىنانى دەستە عىراقى بۇ كۆنتىرۋلكردى سەرچاۋەكانى تيشكەر بىت.

۳- پىيۋىستە بەلەينى كەمەو ەك شارەزايىەكى يەك سالى ھەيىت لە دامەزراو ەكە مامەلە لەگەل سەرچاۋە تيشكەر ەكاندا دەكات.

۴- دەبىت لە پىشكىنى پىزىشكى دەرپچىت.

۵- مەرج نىە بەرپىرسى خۇپاراستن لە تيشك لە دامەزراو ە بچوۋكەكاندا ھەموو كاتەكە تەرخان بكات بۇ ئەم كارە، دەتوانىت ئەم كارەو كارى سەرەكى خۇى لە ھەمان دامەزراو ەكەدا ئەنجام بدات.

سىيەم: بەرپىرسى خۇپاراستن لە تيشكى مەيدانى:

پىيۋىستە بەرپىرسى خۇپاراستن لە تيشك ئەم مەرجانەكى خوارەو ە تىدا بىت:

۱- دەبىت بەلەينى كەمەو ەك بىرۋانامە بەرايى زانكۆيى ھەيىت لە يەكەك لە بەشەكانى كۆلپىژى ئەندازىبارى يان زانست.

۲- دەرچوى خولكى مەشق و راھىنانى دەستە عىراقى بۇ كۆنتىرۋلكردى سەرچاۋەكانى تيشكەر بىت.

۳- پېۋىستە بە لايەنى كەمەۋە شارەزايىيەكى پېنج سالى ھەيىت لە دامەزراۋەيەك كە مامەلە لەگەل سەرچاۋە تىشكەرەكاندا دەكات.

۴- دەيىت لە پىشكىنى پزىشكى دەربچىت.

ب- مەرچە پېۋىستىيەكان لە خۇپاراستن لە تىشك لە بوارى پزىشكى:

يەكەم: ئەۋ دامەزراۋانە لە بوارەكانى خوارەۋە كار دەكەن:-

- بوارى دەستنىشانكردىنى پزىشكى.

- بوارى چارەسەركردن بە تىشك.

- بوارى پزىشكى ئەتۆمى.

دەيىت بەرپرسى ئەم بوارە ئەم مەرچانەى خوارەۋەى تىدا بەرچەستەيىت:

أ- دەيى بېروانامەى بەكالۆريۇسى لە پزىشكى يان فیزیای پزىشكى يان تىشكى يان زانستى ئەتۆمىدا ھەيىت.

ب- دەيى لەم بوارەدا لە لايەن سەنتەريكى رېپېدراۋ مەشق و راھىنانى پىكرابىت.

ج- دەيى بەلای كەمەۋە ئەزموونى پېنج سالى ھەيىت.

د- دەيى لە پىشكىنى پزىشكى دەربچىت.

دوۋەم: ئەۋ دامەزراۋانەى كە چالاكيان سنوردارە ۋەكو(نۆرىنگە تايىبەتەكان يان تاقىگەكان يان بىكە بچوكەكانى تەندروستى).

دەيىت بەرپرس لەم دامەزراۋانە ئەم مەرچانەى خوارەۋەى تىدا بەرچەستەيىت:

۱- دەيى بە لايەنى كەم بېروانامەى دېلۆمى لە بوارى پىپۇرىيەكەيدا ھەيىت.

۲- دەيى بەلایەنى كەمەۋە ئەزموونى پېنج سالى ھەيىت.

۳- دەيى مەشق و راھىنانى پىكرابىت لەم بوارەدا لە لايەن سەنتەريكى رېپېدراۋ .

۴- دەيى لە پىشكىنى پزىشكى دەربچىت .

يان:

۱- دەيى بېروانامەى بەكالۆريۇسى ھەيىت.

۲- دەيى بەلای كەمەۋە ئەزموونى دوو سالى ھەيىت.

۳- دەيى لەم بوارەدا لە لايەن سەنتەريكى رېپېدراۋ مەشق و راھىنانى پىكرابىت.

۴- دەيى لە پىشكىنى پزىشكى دەربچىت.

ئەرك و بەرپرسىارىيەتى بەرپرسى خۇپاراستن لە تىشك:

ئەركى سەرەكى بەرپرسەكە دىنباۋونە لە پابەندبوونى دامەزراۋەكەى بە ھوكمەكانى ياساۋ رېنمايىيەكان لەبارەى خۇپاراستن لە تىشك، بۇ جىبەجىكردىنى ئەم ئەركەش، پېۋىستە كەسى بەرپرس ئەم ئەركانەى خوارەۋە ئەنجام بدات:

أ- سەرپەرشتىكردىنى دانانى پەيپەۋەكانى خۇپاراستن لە تىشك لە قۇناغەكانى پلاندانان و دامەزراندن و، دىنباۋونى لە گونجاۋيان لەگەل پىداۋىستىيەكانى خۇپاراستن لە تىشكەۋە.

ب- ئامادەكردىنى رىساكانى كارو دىنباۋون لە بوونى پەيپەۋى كار پىش قۇناغى دەستپىكردن و، دىنباۋون لە دابىنكردىنى پىداۋىستىيە يەدەگەكان .

ج- دلىابوون له وهى كه هه موو كارمه نده كانى مه شق و راهىنانىكى باشيان وه رگرتبىت كه گونجاو بىت له گه ل سروشتى كاره كانيان و، دلىاشبىت له وهى كه زانىارى ته واويان هه يه له باره ي سهرجه م ياساو رپنمايى و برپاره په يوه ندىداره كان به تيشكه وه.

د- دلىابىت كه سهرجه م مؤله ت و رپپيدراوه كانى دامه زراوه كه و كارمه نده كانى كارپيكراون و ماوه به سهرچوو نين. ه- پيشنياز كردن و ديزاين كردنى رپگاكاني كه مكر دنه وهى به ركه وتننى كرپكاره كان و كارمه نده كان به تيشك و ديزاين كردنى رووپوشپكى گونجاو بويان .

و- دانانى چهن د پرؤگراميك بو خؤپاراستن له تيشك و سهرپه رشتيكر دن و جيبه جيكر دنيا ن:

۱- پيوانه كردنى دؤزه كه سيبه كان.

۲- له ناوبردننى پاشماوهى تيشكى.

۳- رپنماييه كانى كؤگاكردنى سهرچاوه كانى تيشكه ر.

۴- چاوديرى دزه كردن و پيسبوونى تيشكى.

ر- پرؤگرامى شيان دن و مه شق و راهي نان له بوارى خؤپاراستن له تيشك.

ز- پؤلين كردنى ناوچه كانى كار كردن بو ناوچه ي چاوديرى و ناوچه ي سهرپه رشتيكر دن به پيى برپاره كانى ناژانسى نيوده وه لى بؤ وزه ي ته تومى.

ح- پؤلين كردنى كارمه نده كان به پيى ليسته كانى پؤلين كردن و راسپاردنى ته و بنه مايانه ي كه ليژنه ي خؤپاراستن له تيشك په سه ندى ده كات.

ط- ته نجامدانى پيوانه كردن و پشكيني ته كنكى و وه رگرتنى نموونه كان بو زانينى ئاستى تيشك له شوينى كار كردن. ي- ئاماده كردن و سهرپه رشتى ته م تؤمارانه ي لاي خواره وه:

۱- تؤمارى دؤزه كه سيبه كان.

۲- تؤمارى پشكينه كانى پزيشكى كارمه نده كان.

۳- تؤمارى ئامپره كانى تيشك.

۴- تؤمارى سهرچاوه و مادده تيشكه ركه كان.

۵- تؤمارى چاك كردن و راستكردنه وه.

۶- تؤمارى رووداوه تيشكيبه كان.

۷- تؤمارى ده ستاوده ستركردن له گه ل سهرچاوه كانى تيشكه ر (وه رگرتنى و ده ر كردن و گواسته نه وه و پيدان و هاوردنه كردن و هه نارده كردنى).

۸- تؤمارى پاشماوه كانى تيشك.

۹- هه ر تؤماريكي ديكه.

ك- دلىابوون له ئاماده باشى ئامپره كانى چاوديريكر دنى تيشك و چاك كردن يان و راستكردنه وه (كاليبره يشن) يان به شيوه ي وه رزى .

ل- دياريكردنى پيداويستيه كانى كه ل و په لى خؤپاراستن له تيشك و دابين كردنى ئامپره كانى چاوديريكر دنى تيشك و سيگنال ه كانى ئاگادار كردنه وه، بينزاو بن ياخود بيستراو.

م- ئاماده كردنى راپورتى وه رزى و به رزكردنى بو به ريه به رايه تى دامه زراوه كه له سه ر ئاستى خزمه تگوزارييه كانى خؤپاراستن له تيشك و رپگاكاني په رپيدان يان.

سپىيەم: يارىدەدەرى ويىنەگىرى پيشەسازى:-

- ۱- دەبى بەلايەنى كەمەوۈ بىروانامەى ناوۋەندى ھەيىت.
- ۲- دەبى لە بوارى ويىنەگرتنى پيشەسازى مەشق پىكراو بىت.
- ۳- دەبى بىروانامەى خولى راھىنانى لە خۇپارىزى تيشكى لە كارى پيشەسازىيەكاندا ھەيىت.
- ۴- دەبى لە پىشكىنى پىزىشكى دەرېچىت .

چوارەم: سەرپەرشتىارى ھەستىيىكىرىن بەبىرەكان (جس الآبار):-

- ۱- دەبى بەلايەنى كەمەوۈ بىروانامەى بەكالورىۋسى لە بوارە ئەندازىيەكان يان زانستەكاندا ھەيىت.
- ۲- دەبى بەلايەنى كەمەوۈ (۴) ھەفتە مەشق و راھىنانى لە لاي دەستەى عىراقى بۇ كۆنترۆلكردى سەرچاۋە تيشكەدەرەكان كرديت.
- ۳- دەبى بەلايەنى كەمەوۈ ئەزموونى (۳) سالى لە بوارى كارەكەيدا ھەيىت.
- ۴- دەبى لە پىشكىنى پىزىشكى دەرېچىت .

پىنچەم: ئىشپىكەر ھەستىيىكىرىن بەبىرەكان (جس الآبار):-

- ۱- دەبى بەلايەنى كەمەوۈ بىروانامەى ناوۋەندى ھەيىت.
- ۲- دەبى لە بوارى ھەستىيىكىرىن بەبىرەكان (جس الآبار) مەشق كرايىت.
- ۳- دەبى بىروانامەى راھىنانى لە خۇپاراستن لە تيشك لە كارى پيشەسازىيەكاندا ھەيىت.
- ۴- دەبى بەلايەنى كەمەوۈ ئەزموونى (۳) سالى ھەيىت.
- ۵- دەبى لە پىشكىنى پىزىشكى دەرېچىت .

شەشەم: يارىدەدەرى ئىشپىكەرى ھەستىيىكىرىن بەبىرەكان (جس الآبار):-

- ۱- دەبى بەلايەنى كەمەوۈ بىروانامەى ناوۋەندى ھەيىت.
- ۲- دەبى لە بوارى ھەستىيىكىرىن بەبىرەكان مەشق پىكراو بىت.
- ۳- دەبى بىروانامەى راھىنانى خۇپارىزى تيشكى لە كارە پيشەسازىيەكاندا ھەيىت، كە لە لايەن دەستەى عىراقى بۇ كۆنترۆلى سەرچاۋەى تيشكەدەر دەرېچىت.
- ۴- دەبى لە پىشكىنى پىزىشكى دەرېچىت .

ھەوتەم: سەرپەرشتىارى پىۋەرە ئەتۆمىيەكان:-

- ۱- دەبى بەلايەنى كەمەوۈ بىروانامەى بەكالورىۋسى لە بوارە ئەندازىيەكان يان زانستەكاندا ھەيىت.
- ۲- دەبى مەشقى كرديت لە بوارى پىۋەرە ئەتۆمىيەكان.
- ۳- دەبى بىروانامەى راھىنانى خۇپارىزى تيشكى لە كارە پيشەسازىيەكاندا ھەيىت، كە لە لايەن دەستەى عىراقى بۇ كۆنترۆلى سەرچاۋەى تيشكەدەر دەرېچىت.
- ۴- دەبى بەلايەنى كەمەوۈ ئەزموونىكى كرديى (۲) سالى ھەيىت.
- ۵- لە پىشكىنى پىزىشكى دەرېچىت .

ھەشتەم: ئىشپىكەرى پىۋەرە ئەتۆمىيە جولاۋەكان:-

- ۱- دەبى بەلايەنى كەمەوۈ بىروانامەى ناوۋەندى ھەيىت.
- ۲- دەبى لە بوارى پىۋەرە ئەتۆمىيەكان، لە لايەن سەنتەرى خۇپاراستن لە تيشكەوۈ مەشق پىكراو بىت.

۳- دەبىي لە لاي دەستەي عىراقى بۇ كۆنترۇل كوردنى سەرچاوه تيشكدهره كان مه شق و رايونانى كرديت.

۴- دەبىي بەلايهنى كه مه وه ئەزموونىكى يەك سالى هەييت.

۵- دەبىي لە پشكنينى پزىشكى دەرچييت.

نۆيهەم: ئيشپىكهري پيوهره ئەتۆميه جىگيره كان:-

۱- دەبىي بەلايهنى كه مه وه بروانامەي ناوهندى هەييت.

۲- دەبىي بروانامەي رايونانى لە (خوپارىزى تيشكى لە كارە پيشە سازيه كان) دا لە سەنتەريكى باوهريپىكراوى خوپاراستن لە تيشك هەييت.

۳- دەبىي لە پشكنينى پزىشكى دەرچييت.

دەيهەم: ئيشپىكهري ئامپره كانى كالىبرەيشنى پيوانه كانى ئەتۆمى:-

۱- دەبىي بەلايهنى كه مه وه بروانامەي دبلۆمى هەييت لە يەككە لەقەكانى ئەندازبارى يان دوو سال لە دواى دواناوهندى ئەزموونى كاركردنى هەييت.

۲- دەبىي لە بواری پيوهره ئەتۆميه كاندا مه شقى كرديت.

۳- دەبىي بروانامەي رايونانى لە (خوپارىزى تيشكى لە كارە پيشە سازيه كان) دا هەييت.

۴- دەبىي لە پشكنينى پزىشكى دەرچييت.

يازەهەم: گويزه ره وهى مادده تيشكدهره كان:-

۱- دەبىي بەلايهنى كه مه وه بروانامەي ناوهندى هەييت.

۲- دەبىي بروانامەي رايونانى لە (خوپارىزى تيشكى لە كارە پيشە سازيه كان) دا هەييت، كه لە لايەن دەستەي عىراقى بۇ كۆنترۇل كوردنى سەرچاوه تيشكدهره كان دەرەچييت.

۳- دەبىي لە پشكنينى پزىشكى دەرچييت.

دوازەهەم: تەكنيكارى ئەو ئامپره كانى كه مادده كانى تيشكدهره تيدياه:-

۱- دەبىي بەلايهنى كه مه وه بروانامەي دبلۆمى لە يەككە لەقەكانى ئەندازبارى يان زانست (دوو سال لە دواى ئامادەيى) هەييت.

۲- دەبىي بروانامەي خولپىكى رايونانى لە بواری چاكردنى ئەو ئامپره كانى كه مادده تيشكدهره كانى تيدياه هەييت.

۳- دەبىي لە پشكنينى پزىشكى دەرچييت.

سيژەهەم: سەرپەرشتياري ئامپره كانى تويزينه وهى زانستى:-

۱- دەبىي بەلاي كه مه وه بروانامەي بەكالۆريۆسى لە يەككە لەقەكانى ئەندازبارى يان زانست (فيزيا، فيزيائى ئەتۆمى، كيمياي ئەتۆمى، فيزيائى پزىشكى، فيزيائى تيشكى) دا هەييت.

۲- دەبىي بروانامەي خولپىكى رايونانى لە خوپارىزى تيشكى لە كارە پيشە سازيه كاندا هەييت، كه لە لايەن دەستەي عىراقى بۇ كۆنترۇل كوردنى سەرچاوه تيشكدهره كان دەرەچييت.

۳- دەبىي بەلايهنى كه مه وه ئەزموونى (۲) سالى لە بواری تويزينه وهى زانستيدا هەييت.

۴- دەبىي لە پشكنينى پزىشكى دەرچييت.

ب- كارەكانى پزىشكى:

يەكەم: تەكنىكارى تىشكى بۇ دەستىشانى كوردن:-

- ۱- دەبى بەلايەنى كەمەوۈ بىرۋانامە دىلۋمى لە بواری پىپۇرىتییەكەدا ھەبىت.
 - ۲- دەبى بىرۋانامە خولى راھىنانى لە خۇپارىزى تىشكى لە بواریكى پىپۇرىتییەكەدا ھەبىت.
 - ۳- دەبى لە پىشكىنى پزىشكى دەرېچىت.
- دووم: تەكنىكارى پزىشكى ئەتۆمى:-

- ۱- دەبى بەلايەنى كەمەوۈ بىرۋانامە دىلۋمى لە بواری پىپۇرىتییەكەدا ھەبىت.
 - ۲- دەبى بىرۋانامە خولى راھىنانى لە خۇپارىزى تىشكى ھەبىت.
 - ۳- دەبى لە پىشكىنى پزىشكى دەرېچىت.
- سىيەم: تەكنىكارى چارەسەر كوردن بە تىشك:-

- ۱- دەبى بەلايەنى كەمەوۈ بىرۋانامە دىلۋمى لە بواری پىپۇرىتییەكەدا ھەبىت.
 - ۲- دەبى بىرۋانامە خولىكى راھىنانى لە خۇپارىزى تىشكى لە بواری پىپۇرىتییەكەدا ھەبىت.
 - ۳- دەبى لە پىشكىنى پزىشكى دەرېچىت.
- چوارەم: فىزىياوى پزىشكى لە بواری چارەسەر كوردن بە تىشك:-

- ۱- دەبى بەلايەنى كەمەوۈ بىرۋانامە بە كالۋرىۋسى لە بواری پىپۇرىتییەكەدا ھەبىت.
- ۲- دەبى بەلايەنى كەمەوۈ خولىكى بىرۋانامە راھىنانى لە خۇپارىزى تىشكى لە بواری پىپۇرىدا ھەبىت.
- ۳- دەبى بەلايەنى كەمەوۈ ئەزموونى (۵) سالى لە بواری كارەكەيدا ھەبىت.
- ۴- دەبى لە پىشكىنى پزىشكى دەرېچىت.

يان:

- ۱- دەبى بىرۋانامە ماستەرى لە بواری پىپۇرىتییەكەدا ھەبىت.
- ۲- دەبى بىرۋانامە خولى راھىنانى لە خۇپارىزى تىشكى لە بواری پىپۇرىدا ھەبىت.
- ۳- دەبى بەلايەنى كەمەوۈ ئەزموونى (۳) سالى لە بواری كارەكەيدا ھەبىت.
- ۴- دەبى لە پىشكىنى پزىشكى دەرېچىت.

يان:

- ۱- دەبى بىرۋانامە دىكتوراى لە بواری پىپۇرىتییەكەدا ھەبىت.
- ۲- دەبى بىرۋانامە راھىنانى لە خۇپارىزى تىشكى لە بواری پىپۇرىدا ھەبىت.
- ۳- دەبى بەلايەنى كەمەوۈ ئەزموونى (۲) سالى لە بواری كارەكەيدا ھەبىت.
- ۴- دەبى لە پىشكىنى پزىشكى دەرېچىت.

پىنچەم: پزىشكانى پىپۇر لە تىشك بۇ دەستىشانى كوردن و چارەسەر كوردن و پزىشكى ئەتۆمى:-

- ۱- دەبى بەلايەنى كەمەوۈ بىرۋانامە پىپۇرى ھەبىت.
- ۲- دەبى بىرۋانامە خولى راھىنانى لە خۇپارىزى تىشكى لە بواری پىپۇرىدا ھەبىت.
- ۳- دەبى لە پىشكىنى پزىشكى دەرېچىت.

شەشەم: پزىشكانى جىگر لە بەشەكانى تىشك بۆ دەستىشانكردن و چارەسەركردن و پزىشكى ئەتۆمى:-

۱- دەبى بېروانامەى خولى راھىنانى لە خۇپارىزى تىشكى لە بوارى پسپۆرىيەكەدا ھەبىت.

۲- دەبى لە ژىر سەرىپەرشتى كەسكى پسپۆرىيەكەدا ھەبىت.

۳- دەبى لە پشكىنى پزىشكى دەرىجىت.

ھەوتەم: ئەو پزىشكانەى پسپۆرىن لە بوارى تىشك، بەلام پىويستە كار بكن لە بوارى تىشك:-

۱- دەبى بېروانامەى راھىنانى لە (خۇپارىزى تىشكى لە بوارى پسپۆرىيەكە)دا لە سەنتەرىكى باوەرىپىكراوى خۇپاراستن لە تىشك ھەبىت.

۲- دەبى لە ژىر سەرىپەرشتى كەسكى پسپۆرىيەكەدا ھەبىت.

۳- دەبى لە پشكىنى پزىشكى دەرىجىت.

ھەشتەم: پزىشكانى ددان:-

۱- دەبى بېروانامەى خولى راھىنانى ھەبىت لە خۇپارىزى تىشكى لە بوارى پسپۆرىيەكەدا لە لايەنىكى رىپىدراو.

۲- دەبى لە پشكىنى پزىشكى دەرىجىت.

ماددەى (۵):

مەرجه پىويستەكان لە كاتى (ھاوردەكردن- گواستەنەو- كۆگاكردن- ھەبوون و بەكارھىنان- دووبارە ھەناردەكردن)ى سەرچاوە تىشكەرەكان:

-پىداويستىيەكانى ھاوردەكردنى سەرچاوەى تىشكەر لەلايەن كۆمپانىكان و دەزگا فەرمىيەكان:

لە كاتى ھاوردەكردنى سەرچاوەى تىشكەر لەلايەن كۆمپانىكان و دەزگا فەرمىيەكان پىويستە ئەم خالانە جىبەجى بكن:-

ماوەى بەسەرچوونى مۆلەتەكە لە پىكەوتى دەرچوونىيەو تەنھا بۆ ماوەى (۳۰) رۆژ دەبىت.

۱- مۆلەتى دامەزراندن يان تۆماركردنى كۆمپانىيە ھاوردەكار كە لە وەزارەتى بازرگانى و پىشەسازى بەرپۆبەرايەتى گشتى تۆماركردنى كۆمپانىكان دەرچوبىت. (وینەيەكيش لە پاسپۆرت و ناسنامەى وەزىفى بەرپۆبەرى كۆمپانىيە لەگەدا ھاويچ كرايىت.

۲- نوسراويكى فەرمى لەلايەنى كۆمپانىيە ھاوردەكارەو كە تىيدا پىويستىيان بە سەرچاوەى تىشكەرەو ناوى ئەو لايەنەى كە بەكارى دەھىنەت و شوینى بەكارھىنانى تىدا روناكرابىتەو.

۳- نوسراويكى فەرمى لەلايەنى ھاوردەكارەو كە پىگە دەدات بە يەكك لەفەرمانبەرەكانى سەردانى دەستە بكن بۆ واژوكردن و تەواوكردنى رىكارەكانى وەرگرتنى مۆلەتى ھاوردەكردن، ئەم رىكارە بەرپۆبەرى لايەنى ھاوردەكار ناگرىتەو بەلكو كۆپىيەك لە پاسپۆرتى بەرپۆبەرىيان ناسنامەى كارەكەى ھاويچ دەكرىت.

۴- وینەيەك لە گرېبەستى نيوان لايەنى ھاوردەكارو لايەنى دروستكردنى سەرچاوە تىشكەرەكە ئەگەر نا، وینەيەك لە داواكارى كرپن.

۵- بەلگەنامەى دروستكردنى سەرچاوە تىشكاويەكەو ئامپىرە پىوھلەكەوكانى گەر ھەبوو.

۶- رەزامەندى كۆگا كە لەلايەن دەستەى ژینگە لە ھەرىمى كوردستانەو دەرچوبىت.

۷- نوسراۋىك لەلايەنى حكومەتە ۋە (ۋەزارەتى سامانە سىروشتىيەكان يان ھەر لايەنىكى حكومى دىكە) كە گرېبەستى لەگەل كۆمپانىياكەدا ھەيە (گەر ھەبوو) پشتگىرىيە لە پىيوستىيە كۆمپانىياكە دەكات بۇ سەرچاۋە تىشكەرەكە لە ۋە ھالەتەي كە سەرچاۋە تىشكەرەكە لە رېگەي فرۆكەخانە ۋە ھاوردە كرايىت.

۸- ناوو ژمارەي مۇبايلى بەرپرسى خۇپاريزىيە تىشكىي كۆمپانىيا لەگەل پرونامەي راھىنانەكانى و پىسپۇرپىيە زانستىيە كە لەبوارى تىشكەدا بەدەستى ھېناۋە.

- پىداۋىستىيەكانى گواستەنەۋەي سەرچاۋەي تىشكەر:

ماۋەي بەسەرچوۋنى مۇلەتەكە تەنھا (۳۰) پۇژە لە پىكەۋتى دەرچوۋنى پىدانى ۋەرگرتنى رەزامەندى بۇ گواستەنەۋەي سەرچاۋەي تىشكەر لە ھالەتەدا پىيوستىن:

۱- لەكاتى گواستەنەۋەي سەرچاۋەي تىشكەر لە پىكەي خالە سنورىيەكان يان فرۆكەخانە يان بەندەرەكان.

۲- لەكاتى گواستەنەۋەي سەرچاۋەي تىشكەر لە پارىزگايەكە ۋە بۇ پارىزگايەكى دىكە، لەكاتى تىپەرپوۋنى بە كۆمەلگەكانى نىشتەجىبوون و رېگەي گشتى يان رېگەي ئاسنىن.

-بەلگەنامە پىيوستەكان لاي دەستە بۇ گواستەنەۋە:

۱- نوسراۋى فەرمى گرېبەستى لايەنى حكومى لەگەل كۆمپانىياي داۋاكاراۋ بۇ گواستەنەۋەي سەرچاۋەي تىشكەر (ئەگەر گرېبەستى ھەيىت لەگەل حكومەت).

۲- ۋىنەيەك لە گرېبەستەكە لەگەل كۆمپانىياي گواستەنەۋەي سەرچاۋەي تىشكەر.

۳- نوسراۋى كۆمپانىياي داۋاكاراۋ بۇ گواستەنەۋەي سەرچاۋەي تىشكەرەكە.

۴- نوسراۋى فەرمى بەرپوۋەبەرى كۆمپانىياي داۋاكاراۋ بۇ گواستەنەۋەي سەرچاۋەي تىشكەرەكە كە يەكەك لە فەرمانبەرانى دەستنىشان دەكات بۇ سەردانى دەستە ۋە ئىمزاكرىن و بەدۋاداچوون بۇ تەۋاۋكرىنى رېكارەكانى پىدانى مۇلەتى گواستەنەۋە بە ھاۋىپچىكرىنى ۋىنەيەك لە ناسنامەي ۋەزىفى كەسى دەستنىشانكاراۋ.

۵- بەلگەنامەي شوپىنى دروستكرىنى سەرچاۋە تىشكەرەكە ۋە ئامپىرە پىۋەلكاۋەكانى.

۶- ۋىنەيەك لە مۇلەتى دامەزراندنى كۆمپانىياي گواستەنەۋەي سەرچاۋەي تىشكەر كە دەرچوبىت لە ۋەزارەتى بازارگانى / بەرپوۋەبەرايەتى تۆماركرىنى كۆمپانىياكان لەگەل ۋىنەيەك لە ناسنامەي ۋەزىفى بەرپوۋەبەر.

۷- پلانى گواستەنەۋە و رېكارەكانى بارى لەناكاۋ لە كاتى گواستەنەۋەي سەرچاۋە تىشكەرەكە.

۸- لەكاتى گواستەنەۋەي سەرچاۋەي تىشكەر بەشپوۋەي كۆنەك بە شپوۋەي تاك، پىيوستە لە رېگەي پۇستى ئەلىكتىرۇنىيەۋە ئاگادارى دەستەي ژىنگە بكرىتەۋە.

۹- پىيوستە دەستە لەلايەن كۆمپانىياي گواستەنەۋەي سەرچاۋە تىشكەرەكە بە نوسراۋى فەرمى ئاگادار بكرىتەۋە، لەكاتى گۆرىنى رېگەي خالە سنورىيەكە ھەروەھا دەبى ھۆكارى گۆرىنى خالە سنورىيەكەش ئاماژەي پى بكرىت.

۱۰- پىيوستە كاتى رەزامەندى ھاوردەكرىن و گواستەنەۋە ھەمان كات بىت، بۇ ئەۋەي بە زووترىن كات سەرچاۋەكە بگاۋە شوپىنى كۆگاكرىنى يان شوپىنى كاركرىنەكەي.

-رېكاره پىويستىيەكان لە كاتى گواستەنەوہى سەرچاوەكانى تيشكدەر:

۱- دەبى سەرچەم دامەزراوەكانى گواستەنەوہى پاكيجهكانى ماددەى تيشكدەر پابەند بن بە پەيرەوہەكانى دلنپايى جۆرى بە ئامانجى پاراستنى سەلامەتپيان ئەوانيش بریتين لە:

أ- پشكنينى پاكيجهكان پيش ناردنيان.

ب- ئەنجامدانى پشكنينى وەرزپانە بۆ پاكيجهكان.

ج- رېگرى لە ھەردەستكارىکردنپكى پاكيجهكان.

۲- وەرگرتنى رېگەپيدانى دەستەى ژينگە بۆ گواستەنەوہى پاكيجه سەرچاوە تيشكدەرەكان.

۳- دلنپابوون لە پيچانەوہى پيکھاتەى نپو پاكيجهكان.

۴- جيگرکردنى پاكيجهكان لەناو ئۆتۆمبيلەكەدا بە شپۆەيەك لە كاتى رووداوەكاندا نەكەوئەتە دەرەوہى ئۆتۆمبيلەكە.

۵- ئەنجامدانى روپپوى تيشكى بۆ ئۆتۆمبيلى گواستەنەوہەكەو شويى شۆفیرەكە لە ئۆتۆمبيلەكەدا.

۶- دانانى تابلۆكانى ئاگادارکردنەوہ لە پشتەوہو ھەردوو تەنيشتەكانى ھۆكارەكەى گواستەنەوہەكە (ئۆتۆمبيل).

۷- تەنھا شۆفیرەكان و ياريدەدەريان بوونيان ھەبیت لەناو ئۆتۆمبيلەكانى گواستەنەوہى پاكيجهكانى جۆرى دووھ و سيپەم.

-رېنمايى كۆگاگردنى سەرچاوەى تيشكدەر:-

۱- نوسراوى فەرمى لايەنى داواكارى رەزامەندى بۆ دروستکردنى كۆگای سەرچاوەى تيشكدەر .

۲- نوسراوى فەرمى لايەنى داواكار بۆ دەستنيشانکردنى يەكپك لە فەرمانبەرانى بۆ سەردانى دەستەو ئيمزاکردن و بەدواداچوون بۆ تەواوکردنى رېكارەكانى پيدانى رەزامەندى كۆگای سەرچاوەى تيشكدەر، لەگەل ھاوپيچکردنى ويئەيەك لە پاسپۆرت و، ناسنامەى وەزيفى.

۳- نەخشەيەكى ھيلكارىيە كە شويى كۆگا و دوور و نزىكى لە شويى نيشتەجيپوون روون بکاتەوہ .

۴- نەخشەيەكى ھيلكارىيە كە دوورپيەكان و پيوانەو ئەستوورى ديوارى كۆگا ديار بکات.

۵- ئاگادارکردنەوہى دەستەى ژينگە لە كاتى كۆگاگردنى سەرچاوەى تيشكدەر لە كۆگای كۆمپانيايەكى دى، بە ناردنى ويئەيەك لە گرپيەستى نيوان ھەردوو لايان بەو مەرجەى كۆمپانياكەى ديكەش مۆلەتى كۆگای ھەبیت لە دەستەى ژينگە.

۶- دابينکردنى ئامپىرى پيوانەکردنى تيشكى لە جۆرى (مۆنيتير نغ ايريا) (Monitoring area) لە ژوورى كۆگاگردنى سەرچاوەى تيشكدەر.

۷- دابينکردنى ئامپىرى پيوانەکردنى بەركەوتنى كەسى لە جۆرى (Passive Dosemeter) بۆ سەرچەم كارمەندانى بوارى تيشك، بەگويرەى تايبەتمەندييەكانى دەستەى پاراستن و چااکردنى ژينگەو، ناردنى راپۆرتەكان بۆ دەستە بەمەبەستى بەدواداچوون .

۸- نوپکردنەوہى مۆلەتى كۆگا كە سالانە دەبیت رېكەوتى دەرچوونپيەوہ.

مەرجه کانی ئامیری پێوانە ی بەرکەوتنی کەسی بە م جوړه ی خواره وه ده بێت:

- ۱- دابینکردنی ئامیری پێوانە ی بەرکەوتنی کەسی بۆ هەر کارمەندیک، بەو مەرجه ی هیچ کارمەندیک بۆی نه بێت ئامیری کەسی دی به کاربهێنیت.
- ۲- ده بێت ئامیره کان به کوالیتیه کی وا دروست کرابن که گونجاو بن بۆ له پاکه تنان و پێچانه وه و گواستنه وه.
- ۳- خویندنه وه ی ئامیره کان و شیکردنه وه ی داتا کان باشتروایه مانگانه بێت و، بشنێردرێن بۆ دهسته بۆ به دوا داچونکردنیان، ده شکریت خویندنه وه بۆ ئامیره کان بکریت و چه ندین جاریش شیکردنه وه یان بۆ بکریت و، ئەو زانیاریانه ش ئەرشیف بکریڻ و، له گه ل تپه ربوونی کاتیشدا به دوا داچون بۆ بهرکەوتن و هه لسه نگاندنیش بۆ دۆزه زیاده کان بکریت.
- ۴- پارێزگارییکردنی ته واو له نه یی بوونی ئەنجامه کان و هه لگرتنیان به جوړیک که له کاتی پێویستدا به دهست بکه ونه وه.
- ۵- پێویسته ئەوانه ی کاریان راگایاندنی ئەنجامه کانه، که سانیک خاوه نی شاره زاییه کی پێشه یی و لیزانییکه بهرز بن له کارداو به ته واوایش شیاندنکراو بن و، ئامیری گونجاوی چاره سه رکردنیشیان له بهر دهست بێت.
- ۶- دابینکردنی تاقیگه یه کی تاییه ت له هه ولیر بۆ خویندنه وه ی ئامیره کان و پاراستنی زانیاریه کان، بهو مەرجه ی تاقیگه که بروانامه ی ئایزو ۹۰۰۱ ی هه بێت، پێویستیه نوسراویان له کوالیتی کۆنترۆل هه بێت که پشتگیری بکات له پابه ندبوونی کۆمپانیا که بهو مەرجه ی که به پێی داخوازییه ناوخوازییه کان دانراون.
- ۷- پێویسته کوالیتی ئامیره کان به جوړیک بن که بهرگه ی بهرز و نزمی پله ی گه رمی و تیکراکانی شی بگرن له هه ریمی کوردستان.
- ۸- رێژه ی خویندنه وه ی یان توانای ئامیره کان بۆ خویندنه وه بۆ تیشکی سینی و گاما (۵ کیلو ئەلکترۆن قوالت) بۆ (۴۰) میگا ئەلکترۆن قوالت بێت و، که مترین بهرکەوتنیش (۰.۰۱ میلی سیفرت) و، (زۆرتین بهرکەوتنیش ۱۰ میلی سیفرت) بێت، سه باره ت به تیشکی بێت: (۱۵۰) کیلو ئەلکترۆن قوالت بۆ (۱۰) میگا ئەلکترۆن قوالت بێت، که مترین بهرکەوتنیش (۰.۰۱ میلی سیفرت) و (زۆرتین بهرکەوتنیش ۱۰ سیفرت) بێت.
- ۹- پێویسته پێوه ره کان پێوانه کردنی (Hp (۰.۰۷, Hp (۱۰) یان له توانادا بێت زۆر به وردی بۆ گشت جوړه کانی تیشک.
- ۱۰- به کاره یانی ئامیره کان به ئاسانی و، نوسینه وه ی زانیاریه که سییه کانی هه ر کارمەندیک له سه ر ئامیری تاییه ت به خۆی.
- ۱۱- دانانی نه خشه هیلکارییه کی ساکار له سه ر ئامیره که بۆ پوونکردنه وه ی چۆنیه تی به کاره یانی.
- ۱۲- به کاره یانی سیستمیک کۆمپیوته ری دیقه ت بهرز بۆ کۆکردنه وه ی زانیاریه کان و پاراستنیان.
- ۱۳- دابینکردنی ئامیری چاودیری تاییه ت به هه ر به شیک (ئیکس ره ی، سیتی سکان، قه سته ره ... هتد) بۆ پێوانه کردنی باگراوندی ناوچه که (monitoring area).
- ۱۴- له کاتی هه ر پووداوێکی کتوپردا یان بزربوونی ئامیریک، پێویسته ژماره یه ک ئامیری یه ده ک هه بن.

۱۵- پېوېسته پرؤسه ی پېدانی ئامپره کان به ته وای بن، به جوړیک هر کارمه ندیک ئامپری خوئی له لا بیت به دریژی کاره کی له ماوه ی مانگیکی ته وادا، له کاتی وەرگرتنی ئامپره کؤنه که ش له کارمه نده که بؤ خویندنه وه و شیکردنه وه ی پېوېسته به کسهر ئامپریکی نوئی پی بدریت.

۱۶- کارکردن له سهر خپرا گه یاندنی راپورته کان به دهسته و دوانه خستنیان.

۱۷- پېوېسته راپورته کان گشتگیر بن واته بهرکه وتنی کارمه نده که له ماوه ی به کارهینانی له و مانگه دا پیشان بدات و، له گهل پېوانه ی تیشکی که له که بوو بؤ سالی داهاتوو.

۱۸- پېوېسته هه لسه نگاندن بؤ دامه زراوه که بکریت له رپگه ی لایه نی چاودیروه به بهرده وامی.

۱۹- دابینکردنی ستاندی تایبته به دؤزمیته ره کان بؤ دانانی له شوینی تایبته به خوئی دوی ته و او بوون له کار.

-مه رجه ته کنیکیه کان:

۱- ده بی داپوشهری ئامپره کان له پلاستیک و فلزه کانزاییه کان دروست کراییت له گهل چوارهم ئوکسیدی ئه له منیوم/ دؤزه ره وه که به هوئی کپشه سووکه که یه وه بهرگری له شکاندن ده کات.

۲- هه ریه که له که قهر و فیلمه که ده بیت به ژماره ی زنجیره یی شاره وه کؤد بکرین.

۳- فیلمه که ده بیت له پلاستیک یان ئه له منیوم دروست کراییت.

۴- دابینکردنی کیسه یه کی پلاستیک دژه ئاو له کاتی به کارهینانی دؤزمیته ره که له ژیر ئاودا.

۵- ده بی داپوشهری ئامپره که بهرگه ی پله ی بهرزی گهرمی بگریت (۴۰ - ۵۰ پله ی سه دی).

۶- ده بی ئامپره که له یه کی که له م و لاتانه دروست کراییت (فهره نسا، ئوسترالیا، ئه مریکا، سوید).

۷- ده بی کپشی ئامپره که له (۷۵) گرام زیاتر نه بیت.

۸- نابی قه باره ی ئامپره که له ۸.۵ cm ۱.۶ X ۳.۸ X زیاتر بیت.

۹- دیقته و وردبینی و بؤ دوباره شیکردنه وه و ته مهنی فلتنه ره که پېوېسته به شیوه یه که بیت که بتوانییت (۵۰) جار دوباره خویندنه وه بؤ فلتنه ره که بکریت پپش ئه وه ی ئه نجامه کان له بهر چاو ون بن.

۱۰- ده بی ئامپره که بتوانییت ته مهنی که له که بووی دؤزه مژراوه تیشکیه کان بژمیرییت.

۱۱- ده بی ئامپره که توانای ژماردنی بهرکه وتنی رووکه ش (HP۰۰۷) و ، بهرکه وتنی قوول (HP۱۰)، ههروه ها بهرکه وتنی هاویننه ی چاو بؤ تیشک (HP۰۰۳) و باکگراوند هه بیت.

۱۲- ئه ژمارکردنی تیشکی ئه لفا و بیتا و گاما.

۱۳- سه رجه م کؤمپانیاکان که ئامپر و سه رچاوه ی تیشکده به کاردینن، ده بی پروانامه ی ئایزؤ (۱۴۰۰۱ ئایزؤ ژینگه) و ئایزؤ (۹۰۰۱ ئایزؤ) به گویره ی خه سلته جیهانییه کان (مواصفات) باوه رپیکراویان هه بیت.

۱۴- کوالیتییه ته کنیکیه کان بؤ توانای ئامپره کان له خویندنه وه ی دؤزه کان:

تیشک ئه و وزانه ی له توانادان بدؤزرنه وه مه و دایکه مترین بهرکه وتن مه و دای ئه و په ی بهرکه وتن

سینیا من ۵ KeV الی ۴۰ MeV ۰.۱۰ mSv ۱۰ Sv

گاما من ۵ KeV الی ۴۰ MeV ۰.۱۰ mSv ۱۰ Sv

بیتا من ۰.۵ KeV الی ۱۰ MeV ۰.۱۰ mSv ۱۰ Sv

۱۰-دەبىي دوو ئامىر بۇ ھەر كارمەندىك دابىن بىرئىت، بە جۇرئىك كە ئامىرى دووھىمى پىدرىت پىش تەواو بوونى ماوھى ئامىرى يەكەم بۇ ئەوھى لە پىوانە كىردن نەوھىستىت.

-پىداوېستىيە كانى سەلامەتى لە كۇگا كانى سەرچاوە يان ماددە تىشكەرەكان:

۱- دانانى تۇمارىك بۇ جەردى سەرچاوەكان و تۇمارىك بۇ زانىنى جولە پىكرىنىان و تۇمارىكىش بۇ زانىنى پىكھاتەي نىو كۇگاكان لە پرووى داتاي تايبەت بە سەرچاوەكان و پرو زنجىرەي ژمارەكانىان و دۇخى فېزىيايىان و شوپىنى كۇگاكرىنىان لەناو كۇگاكان، ھەرۈھە بەدواداچوونى جولانەوھى سەرچاوە تىشكەرەكان لە دەرچوونىان لە كۇگا يان گەرەنەوھىيان، لەگەل ناوى ئەو كەسانەش كە راسپىدراون بە پىدان و ھەرگرتنى سەرچاوەكان، ھەرۈھە ئەنجامدانى جەردى بەشپوھى خولى و، دلىابوون لە بوونى سەرچاوە تىشكەرەكان لەناو حاويەكانىان ئەوھش لە پىگەي بەكارھىپنانى ئامىرى گونجاو بۇ پىشكىنى تىشكى.

۲- دابىنكرىنى كەل و پەلى خۇپاراستنى كەسى و چاودىرېكرىنى خىرا.

۳- پابەندبوون بە تواناي قەبارەي كۇگاكان.

۴- دىارىكرىنى دوورېيەكانى كۇگا.

۵- دابىنكرىنى ئاگر كوژنەوھە و كامىراو ئامراي پرووناكى بە شپوھى تەواو.

۶- جىيەجىكرىنى رىكارەكانى خۇپاراستنى خىرا لە كاتى پرووداوە تىشكاوھەرەكاندا.

۷- نابى ھىچ ماددەيەكى دىكە ەمبار بىكرىن لەگەل سەرچاوەكان لەناو كۇگاكان، ھەرۈھە دىارىكرىنى. شوپىنى كۇگاي ماددە تەقەمەنىيەكانىش ئەگەر ھەبوو.

-پىداوېستىيەكان لە رووى ئاسايشەوھ:

۱- دابىنكرىنى ئامرازەكانى كەشف (كامىرا ، روناكى ، كابىنەي پاسەوانى).

۲- دابىنكرىنى ئامرازەكانى رىگرتن (پەرژىن، قفل).

۳- دابىنكرىنى وەلامدانەوھە (ھىزى ئاسايش).

-مەرچە تەكنىكىيەكان بۇ دروستكرىنى كۇگاي داخراو بۇ سەرچاوە تىشكەرەكان:

۱- دەبىت تايبەتمەندىيەكانى ژوورى كۇگا بەم شپوھى خوارەوھە بىت:

أ-دەبىي دىوارەكان بە خشت يان بلوك دروست بىكرىت، بەلاي كەمەوھە ئەستوورى (۲۰) سم بىت.

ب- دەبىي زەوى كۇگاكان لە كۇنكرىت بىت، بەلاي كەمەوھە ئەستوورى (۱۰) سم بىت، ھەرۈھە دوورېەكانى زياتر لە دوورېەكانى ژوورى كۇگاكرىن بىت بە ماوھىيەكى (۰.۵ - ۱) مەتر لە ھەموو ئاراستەكانى.

ج- دەبىي سەققى كۇگا لە كۇنكرىتى مسلح بىت، بەلاي كەمەوھە ئەستوورى (۱۰) سم بىت و بارانىشى لەسەر كۇ نەبىتەوھە.

د- دەبىي دەرگاي كۇگا لە ئاسن دروست كرايىت و بە دوو چىن بىت بەلاي كەمەوھە ئەستوورى (۵) سم بىت و قفل توندى ھەبىت.

ه- دوورېەكانى ژوورى كۇگا ئەژمار دەرگىن بە پىي ژمارەي بىرەكان كە تىيدا ھەن و، لە لايەن كۇمپانىيەي خاوەندارەوھە دىارى دەرگىن.

- ۲- دەبى بىرى كۆڭاكردىنى سەرچاوهكانى تيشكدەر به ديوارى كۆنكرىت بىت، به لاي كه موه وه ئهستوورى (۵) سم بىت و درىزى ههر لايهكى له نيوان (۵۰- ۸۰) سم ئهگەر شيوهكهى چوارگۆشه بىت، ههروهها تيرهكهى له نيوان (۵۰ - ۸۰) سم ئهگەر به شيوهى بازنهى بوو، قووليهكهى له (۱) مەتر كه مەتر نه بىت له ههردوو شيوازهكهو، داپۆشه رهكهى گونجاو بىت له گەل جۆرو چالاكى سەرچاوهى تيشكدەر، ههروهها ده بىت قوفلى توندى هه بىت.
- ۳- دەبى له ژوورى كۆگا جهگ (رافعه)ى ميكانيكى هه بىت، بۆ بهرزكردنهوى سەرچاوهى تيشكدەر له بيرهكه به شيوهى دهستى كار بكات يان كارهبايى بۆ كۆگا گه و رهكان.
- ۴- ده بىت ژوورى كۆگا شويئهكانى گلۆپ و خالى رووناكى هه بىت له ناوهوه و ده رهوهى.
- ۵- ده بىت كاميراي چاودىرى له ناوهوه و ده رهوه هه بىت، به جۆرىك هه موو گۆشهكانى ده ورووبه رى بىيىت.
- ۶- دەبى شوورەى دەرەوه كه دەورى كۆگاكه دەدات له تەلى (BRC) توند بىت به شيوهيهكه نەدرىت، تىك نەدرىت، دەرەوازه يەكيشى هه بىت له گەل قوفلى توند.
- ۷- پىويسته كابينهى پاسهوانى هه بىت له نزيك كۆگاكه به دوورى (۱۵ - ۲۰) مەتر ئهگەر كۆگاكه له دەرەوهى شوينى كاركردن دروست كرا بىت، به لام ئهگەر كۆگاكه له ناو كۆمپانياكه بىت و له سنوورهكهيدا بوو ئهوسا پىويسته كابينهى پاسهوانى هه بىت به بى ديارى كردنى دووربهكان.
- ۸- هه بوونى ئامپرهكانى پىوانه كردنى باگراوندى تيشكى بۆ كۆگاكه، يان ئامپرى ئهليكترونى جىگير بىت يان (monitoring area) بىت.
- ۹- هه بوونى ئامپرى ئاگادار كردنهوه بۆ دۆخهكانى دزىكردن يان تىكدان يان هه لىسوكهوتى رىگه پينه دراو.
- ۱۰- هه بوونى رىكارهكانى هه لىسوكهوتكردى رۆژانه له گەل سەرچاوهى تيشكدەر (كۆگاكرديان- دەركرديان به مەبهستى كاركردن و دواتر گه پانه وه يان).
- ۱۱- ده بىت سيستمى ئاگر كوژينهوه له چوارچيوهى شوينى كۆگادا هه بىت.
- ۱۲- پىويسته هه واكيش (ساحيبه هه وا) له چوارچيوهى ديزاينى كۆگاكه به شيوهيهكى پارىزراو بىت و، به بهرزيهكى گونجاو به شيوهيهكه به ئاسانى كهس نه توانيىت نزيكى بىت يان تىكى بدات و، به قهباريهكيش بىت كه رىگه نه دات كه سىك به نيويىدا بىته ناو كۆگاكه.
- ۱۳- ده بىت تۆمارىك هه بىت بۆ تۆماركردى سەرچاوهى مادده تيشكدەر كه .
- ۱۴- ده بىت هيمكانى ئاگادار كردنهوه له سەرچاوهكانى تيشكدەر به هه ر سى زمانى كوردى و عه ره بى و ئينگليزى بنووسرىت.
- ۱۵- پىويسته پىداويستيهكانى خۇپاراستن (به رگى قورقوشم بۆ پاراستنى جهسته، ئامپرهكانى پىوانه كردنى بهر كه وتهى كه سى، ده ستيكيشهكان، چاويلكهى پاراستن، پىلاو) بۆ كارمه ندهكان دابين بكرىت.
- ۱۶- ده بىت دوورى كۆگاكه له نيشته جىبوون به لاي كه موه وه (۵۰۰) مەتر بىت له هه موو ئاراستهكانه وه.
- ۱۷- ده بىت دوورى كۆگاكه له كۆگاي ماددهكانى تهقه مهنى (۱۰۰) مەتر بىت به پى جۆرو بى مادده تهقه مهنيهكان.

۱۸- پېوېسته قوولې ئاستى ئاوى ژېر زهوى له ناوچه كه (۴۰-۵۰) مه تر له رووى زهوى و رېژهى باران، ره چاو بكرېت.

۱۹- نابېت هېچ نه مامېك له ده وروبه رى كؤگاكه بچېندرېت كه به رو بوومه كه ي يان گه لآكه ي له خوارده مهنى مرؤفدا به كار بهېنرېت.

۲۰- نابېت خواردن و خوارده وهو جگه ره كېشان و مادده كانى جوانكارى له ناو كؤگاكه بوونيان هه بېت.

۲۱- نابېت رېگه بدرېت به هېچ كه سېكى برېندار بچېنه ناو كؤگاكه.

۲۲- له كاتېكدا ئه گهر به كار هېنانى سهرچاوه كه تنها له ژېر زهوى بېت (له ژېر زهوى بمېنېته وه) و دهرنه هېنرېته دهر وه، لېره دا پېوېست به بوونى مهرجى كؤگا ناكات بؤ سهرچاوه تېشكه دهر كان، به لآم ده بېت شوېنېكى دابراو دابېن بكرېت له ناو شوېنى كار كردن، شوورھى هه بېت له قالې كؤنكرېت و ده ورووبه رى به شوورھى (BRC) بېت له گه ل هېماكانى ئاگادار كردنه وه له بوونى مه ترسى تېشك، هه روه ها دهر گايه كى توند داخراوى له گه ل كامېره كانى چاودېرى له ده ورووبه رى هه بېت.

-پېداوېستېيه كانى هه بوون و به كار هېنانى سهرچاوه ي تېشكه دهر:

ماوه ي به سهرچوونى مؤله ته كه تنها (۳۰) رؤژه له رېكه وتى دهرچوونيه وه:

۱- نوسراوى فهرمى به رېوه به رى لايه نى هاوردده كارى سهرچاوه ي تېشكه دهر كه يه كېك له فهرمانبه رانى ده ستېنېشان ده كات بؤ سهردانى ده ستو ئېمزا كردن و به دوا داچوون بؤ ته واو كردنى رېكاره كانى پېدانى رهامه ندى كؤگاي سهرچاوه ي تېشكه دهر، به لآم بؤ به رېوه به رى لايه نى هاوردده كار هېنانى وېننه يه ك له پاسپؤرت و ناسنامه ي وه زېفى پېوېسته.

۲- نوسراوى فهرمى لايه نى هاوردده كار تېيدا روونكرابېته وه كه پېوېستيان به سهرچاوه ي تېشكى هه يه، له گه ل شوېنى به كار هېنانه كه ي.

۳- به لگه نامه ي شوېنى دروست كردنى سهرچاوه ي تېشكاو يه كه.

۴- به لگه نامه ي (كالېبره يشن) ي ئامېره كانى تېشك.

۵- پرؤگرامى خؤپاراستن له تېشك و پلانى بارى له ناكاو.

۶- لېستى ئامېره كانى پشكنېنى تېشكى و ئامېرى چاودېرېكردن و به ركه وتنى كه سى (دوزمېتر).

۷- برؤانامه كانى به رېرسى خؤپارېزى تېشكى.

۸- رهامه ندى هاوردده كردنى سهرچاوه ي تېشكه دهر كه له لايه ن ده ستو وه رېگه ي پېيدراوه، به پېچه وانه وه له كاتى نه بوونى رهامه ندى ده بى كؤمپانيا پېژاردنى پېكرېت هه ر وه كو له خشته ي ژماره (۱) دا هاتووه .

۹- به لېننامه ي فهرمى له و كؤمپانيايه وه رېگېرېت، كه داواكارى رهامه ندى كردووه، له كاتى كؤتايى هاتنى كارى به م سهرچاوه تېشكه دهرانه، ده بى سهرچاوه تېشكه دهر كان بگه رېنېته وه بؤ ئه و شوېنه ي كه لېى هاوردده كراوه.

۱۰- نوسراوى فهرمى لايه نى هاوردده كار به دابېن كردنى ئامېرى به ركه وتنى كه سى (دؤزېمېتر) بؤ سهرجه م كارمهنانى كه له بوارى تېشك كرده كه ن و، پشكنېنى پزېشكېيان بؤ بكرېت.

-پیداویستییه کانی پیدانی مؤلەت بۆ دووبارە ھەناردەکردن:

ماوەی بەسەرچوونی مؤلەتەکە تەنھا (۳۰) رۆژە لە دواى رێکەوتى دەرچوونییەو:

۱- ھینانی مؤلەتى دامەزراندن یان تۆمارکردنى کۆمپانیای دووبارە ھەناردەکردنى سەرچاوەکە لەو ھەزارەتى بازارگانى / فەرمانگەى تۆمارکردنى کۆمپانیاکان و ھاوپیچکردنى، لەگەڵ وینەیهک لە پاسپۆرت یان ناسنامەى وەزىفەى بەرپۆوەبەرەکە.

۲- ھینانى نوسراوى فەرمدى لە لایەنى دووبارە ھەناردەکارەو ھەناردەکردنى رێگەپێدان بۆ دووبارە ھەناردەکردن.

۳- ھینانى نوسراوى فەرمدى لە بەرپۆوەبەرى لایەنى دووبارە ھەناردەکارەو، کە یەکیەک لە فەرمانبەرانى دەستنیشان دەکات بۆ سەردانى دەستەو ئیمزاکردن و بەدواداچوون بۆ تەواوکردنى رێکارەکانى پیدانى رەزامەندى کۆگای سەرچاوەى تیشکدەر، لەگەڵ ھینانى وینەیهک لە پاسپۆرت یان ناسنامەى وەزىفەى بەرپۆوەبەر.

۴- وینەیهک لە رەزامەندى ھاوردەکردنى سەرچاوەى تیشکدەر، دەبێ پێشتر لە دەستەو دەرچووبێت.

۵- ھینانى وینەیهک لە رێگەپێدانى گومرگى بۆ ھینانە ناو ھەوێ سەرچاوەى تیشکدەر.

۶- ھینانى بەلگەنامەى شوێنى دروستکردنى سەرچاوە تیشکاو یەکە و ئامپەرە پێوەلکاوەکانى.

۷- ھینانى لیستى سەرچاوەکانى تیشکدەر کە نیاز وایە دووبارە ھەناردە بکړن.

ماددەى (۶):

-سنوورداریتی بەرکەوتەى کارمەندانى بواری تیشكى پیشەسازى:

-سنوورداریتی تاییەت بە دۆزەکانى بەرکەوتن بە تیشكى ئایۆنى:-

یەكەم: سنوورداریتی بەرکەوتەى پیشەى تاییەت بە کارمەندانى ئەو شوینانەى کە تیشكى ئایۆنى تییدا روودەدات وەکو کارلێکەر (Reactor) و تاقیگەى ھاوتوخمە تیشکدەرەکان و وێستگەکانى چارەسەرکردنى پاشماوەى تیشکدەر و نەخۆشخانەکانى پزیشكى ئەتۆمى و بەشەکانى رادیۆلۆجى کە ئامپەرەکانى دەرھاوێژەرى تیشکەکانى ئایۆنى تییدا ھەن و، سەرچەم ئەو شوینانە کە سەرچاوەى تیشکدەر بەکار دەھێنن بەبێ جیاکارى، بە پێى پێناسەکانى رێکخراوە نێودەولەتییە تاییەتمەندەکان لە خۆپاراستن لە تیشكى ئایۆنى.

دووهم: سنوورداریتی تاییەت بە بەرکەوتنى سەرچەم ھاولاتیان.

سێیەم: سنوورداریتی دەست تێخستن ئاستى رێکارەکان لە کاتەکانى بەرکەوتنى کتوپر.

چوارەم: سنوورداریتی دۆزەکە لە کاتى دەست تێخستن لە ھەر دۆخیکدا.

پنجەم: دۆزى ئاکتیف ئەو دۆزە لە ئەنجامى کۆى دۆزە ھاوتاکانى شانەکان دەرەچیت بە پێى فاکتەرەکانى ھەستیارى جۆراوجۆرى شانەکان لەبەرەمبەر تیشکەکاندا، بەشیوازیکی بیرکاریانەش ئەژمار دەکړت.

-سنوورداریتی ئەو دۆزە لە شوێنى کارکردن بە بەراورد لەگەڵ ئەو دۆزانەى پەيوەندیدارن بە تیشكى ئایۆنییەو دەبێت، جگە لە بەرکەوتنە پزیشکییەکان و بەرکەوتەى سەرچاوە سروشتییەکان بە پێى خالەکانى خوارەو:

یەكەم: چاودێرکردنى بەرکەوتنى پیشەى کارمەندەکان لە شوێنى کارکردن ناییت ئەم سنوورانەى خوارەو تێپەر بکات:

أ - دۆزى ئاکتیف (۲۰) بیست مللى سیقرەت سألانە، کەدابەش دەکړت لەسەر (۵) سالى یەك لە دواى یەكتر، بە مەرجیك (۵۰) مللى سیقرەت تێپەر نەکات لە (۵) سالد.

ب- دۆزی هاوتا که هاوینە چاو وەریدەگریت (۱۵۰) ملی سیقرەت لە یەك سالد.

ج- دۆزی هاوتا که پەلەکان (دەستەکان، قاچ) یان پیست وەریندەگریت، (۵۰۰) ملی سیقرەتە لە یەك سالد.

دووهم: چاودیرکردنی بەرکەوتنی پیشەیی بۆ ئەو کەسانە کە تەمەنیان لە نیوان شازدە بۆ هەژدە سالدایە، کە مەشقیان پێدەکریت لەسەر ئەو کارانە توشی بەرکەوتە تیشکیان دەکاتەو، یان ئەو قوتابیانە کە تەمەنیان لە نیوان شازدە بۆ هەژدە سالدایە کە بۆ توێژینەووەکانیان سەرچاوەی تیشکدەر بەکاردهیئن:

أ - دۆزی ئاكتيف (۶) ملی سیقرەت لە یەك سالد.

ب- دۆزی هاوتا که هاوینە چاو وەریدەگریت (۵۰) ملی سیقرەت لە یەك سالد .

ج- دۆزی هاوتا که پەلەکان (دەستەکان، قاچ) یان پیست وەریندەگریت (۱۵۰) ملی سیقرەت لە یەك سالد.

- سنوورداریتی دۆزەکان لە کاتی بەرکەوتنی خەلک بەگشتی وەك لای خوارەو دەبیّت:

یەكەم: دۆزی مامناوەندی بەرکەوتنی جەماوەر کە لە شوینی تیشکی ئایۆنی کاردەکەن، نابیّت دۆزەکانیان سنوورەکانی لای خوارەو تێپەر بکات:

أ- دۆزی ئاكتيفی (۱) ملی سیقرەت لە (۱) سالد.

ب- دۆزی ئاكتيف لە دۆخەکانی تایبەت نابیّت زیاتر لە (۵) ملی سیقرەت تێپەر بکات لە (۱) سالد بە مەرجێک نابیّت دۆزی مامناوەندی لەسەر مەودای (۵) سالی یەك لە دوا یەكتر لە (۱) ملی سیقرەت زیاتر بیّت .

ج- دۆزی هاوتا هاوینە چاو وەریدەگریت (۱۵) ملی سیقرەت لە (۱) سالد.

د- دۆزی هاوتا کە پیست وەریدەگریت (۵۰) ملی سیقرەت لە (۱) سالد.

دووهم: دۆزەکانی کەسانی گەورەو هاوڕێ نەخۆش نابیّت لە (۵) ملی سیقرەت زیاتر بیّت و، نەگاتە (۱) ملی سیقرەت بۆ مندالان.

سێیەم: خشتە خوارەو بەراوردیک نیشان دەدات لە نیوان یەكە کۆن و نوییەکان بۆ هەر یەك لە چالاکى تیشکی - دۆزی هەلمژراو - دۆزی هاوتا:

بەرەکان	یەكە کۆنەکان	یەكە نوییەکان	پەيوەندی لە نیوان یەكە کۆن و نوی
چالاکى تیشکی	کیوری Ci	بیکرل Bq	$۱ \text{ Ci} = ۳.۷ \times ۱۰^{۱۰} \text{ Bq}$
دۆزی هەلمژراو	راد rad	گرای Gy	$۱ \text{ rad} = ۰.۰۱ \text{ Gy}$
دۆزی هاوتا	ریم rem	سیقرەت Sv	$۱ \text{ rem} = ۰.۰۱ \text{ Sv}$

چوارەم: ئەوانەى ئاماژەیان پیکراوە لە ناو سنووردارییەکاندا جێبەجێ دەکرین لەسەر کۆی دۆزە دەرکەوتووکان لەئەنجامی بەرکەوتە دەرەکی و، لەسەر دۆزە دەرکەوتووکانی ئەنجامی پیسبوونی ناوخۆیی لە کاتی بەرکەوتندا.

ئاستەکانی دەست تیخستن لە شوینی کارکردن بە پێی بوونی فاکتەرەکانی تایبەت بریتین لە گروپە دیاریکراوەکانی جەماوەر وەکو نەخۆشەکانی نەخۆشخانە یان دانیشتوانی خانە بەسالاچوووەکان، یان زیندانکراوەکان یان بارودۆخی کاریگەری کەش و هەوا یان بوونی دۆخە تیکەلەکانی وەکو بوومەلەرزەکان و ماددە کیمیاییە مەترسیدارەکان و بەربەستەکانی بەردەم گواستەنەو یان بەهۆی ژمارەى زۆری دانیشتوان هەروەها تایبەتمەندییە دەگمەنەکانی دیکەى شوینەکە بەم شیۆەییە خوارەو:

يەكەم: نايابترىن ئاستى دەست تېخستى گشتى بۇ مەبەستەكانى دالەدان دەگاتە (۱۰) مللى سىقرەت لەو دۆزەي كە دەتوانىن خۇي لى بەدوور بگرين لە ماوہى (۴۸) كاتژميردا.

دوومە: نايابترىن ئاستى دەست تېخستن بۇ مەبەستى چۆلكردى كاتىي دەگاتە (۵۰) مللى سىقرەت لەو دۆزەي كە دەتوانىن خۇي لى بەدوور بگرين لە ماوہى (۷) پۆژدا.

سىيەم: نايابترىن ئاستى دەست تېخستن بۇ مەبەستى چارەسەركردى خۇپاريزانە بە يۆد دەكاتە (۱۰۰) مللى گرام لەو دۆزەي ھەلمژراوہى كە دەتوانىن خۇي لى بەدوور بگرين، لەوہى كە پەيوەندى بە پۆژىنى دەرەقييەوہ ھەيە بەھۆي يۆدى تيشكدەر.

چوارەم: نايابترىن ئاستى دەست تېخستن بۇ مەبەستى دەستپىك و كۆتاييەپنان بە راگواستنى كاتى دەگاتە (۳۰) مللى سىقرەت مانگانە و (۱۰) مللى سىقرەت مانگانە يەك لەدواي يەكتردا ئەگەر لە ماوہيەك كە زياتر نەبىت لە (۲) سال پيشبينيكر كە دۆزى كۆكراوہى مانگانە لەم ئاستە كەمتر نابىتتەوہ، پيوستە پىداچوونەوہى تەواو بكرىت بۇ دووبارە نىشتە چىكردەنەويان.

ئاستى ئەو دۆزەي كە دەست تېخستن پيوست دەكات لەكاتى بەركەوتەي توندى ئەندامى جەستە يان شانەكان، بەپيى خشتەي خوارەوہ دەبىت:

ئەندام يان شانە	دۆزى ھەلمژراو لە لايەن ئەندام يان شانە كەمتر لە دوو رۆژدا (گراي)
تەواوي جەستە (مۆخى ئىسك)	۱
سىيەكان	۶
پىست	۳
رژىنى دەرەقى	۵
ھاوینەي چاو	۲
كۆئەندامى زاوژى	۲

ئەندام يان شانە	تېكرای دۆزى ھاوتا سىقرەت / سال
كۆئەندامى زاوژى	۰.۲
ھاوینەي چاو	۰.۱
مۆخى ئىسك	۰.۴

ماددەي (۷):

-رېكارەكانى پيسبوون بە تيشك: لە كاتى دۆزىنەوہى دزەكردن و بلاوبوونەوہى پيسبوونى تيشكى لە شوينى كاركردن پيوستە لايەنى پسپۆر ئەم رېكارانەي خوارەوہ ئەنجام بدات:

۱- دەستپىكردى خپرا بۇ جىبەجىكردى رېكارە پشراستكراوہكانى كۆمپانيا بۇ بارى لەناكاو.

۲- تەنها كەسانى رېگەپىدراو كە پىداويستىەكانى خۇپاراستنى كەسى و ئامپىرەكانى پاككردەنەويان ھەيە دەتوانن بچنە ناو شوينە پيسبووہكە.

۳- ئاگاداركردەنەوہى دامەزراوہ ژىنگەيىەكان بە ئەگەرى مەترسيەكان و ديارىكردى شوينە پيسبووہكە يان پووبەرى كەرتى پيسبوو لەگەل برى پيسبوونەكە (برى ماددە دزەكردوہكە).

۴- چاودىرىكردى شوينى پيسبوون بە ئامرازى گونجاوى پشكىن و ھەلسەنگاندنى زىانى مەترسيە پيشبينيكر اوہكان.

۵- جىبە جىكردنى رېكارەكانى پاراستنى ژىنگە (دابړاندنى شوينەكانى پيسبوون و دابىنكردنى هېماكانى ئاگاداركردنەوہى گونجاو بۇ سنوورەكە، ئەگەر هاتوو شوينە پيسبووہكە بە ئاوى ژېر زەوى بە سترابووہو، لەم كاتەدا پيوستە رېكارەكانى دابړاندنى گونجاو ئەنجام بدرېت پېش ژېر خاكخستنى شوينەكە).

۶- لايەنى رېگە پېدراو ئەركى قەرەبۇى زيانە ماددى و مروىيەكان دەگرېتە ئەستوو، پابەند دەبېت بە بەدواداچوون بۇ كارەكانى پاككردنەوہ بەهاوكارى ئەو رېكخراوانەى پسپوړو شياون.

ماددەى (۸):

لايەنى رېگە پېدراو دەبېت پابەند بېت بە راسپاردە نيودەولەتتيەكان سەبارەت بە چارەسەر كړدى سەرچاوہ تيشكەدەرەكان لە كاتى بوونى ماددەى تيشكەدەرى بەكارهينراو يان سەرچاوہى تيشكەدەرى تەمەن بەسەرچوو.

ماددەى (۹):

لايەنى رېگە پېدراو دەبېت حاويەكان بۇ سەرچاوہكان يان بۇ ماددە تيشكەدەرەكان دابىن بكات بەپېى راسپاردە نيودەولەتتيەكان و، ھەروەھا دەبېت ملکہ چ بېت بۇ تاقىكردنەوہ فيزيایيەكان.

ماددەى (۱۰):

پيوستە لەسەر لايەنى رېگە پېدراو كەسەرچاوہ تيشكەدەرەكان ھاوردە دەكات و بەكاريان دەھينيت دامەزراوہ ژىنگەيەكان ئاگادار بكاتەوہ پېش ھاوردەكردن، بۇ وەرگرتنى رېپيدانە مەرجدارەكانيان لەبارەى (ھاوردەكردن، گواستەنەوہ، كۆگاكردن، ھەبوون و بەكارهينان، دووبارە ھەناردەكردن).

ماددەى (۱۱):

پيوستە لەسەر لايەنى رېگە پېدراو ماددە تيشكەدەرەكان بياربژيت لەناو حاويەى تايبەت و بەتونديش دايانبخات لەگەل دانانى هېماكانى ئاگاداركردنەوہ لە مەترسيەكانى تيشك.

ماددەى (۱۲):

دەبېت لايەنى رېگە پېدراو ھۆكارى گواستەنەوہ دابىن بكات بۇ گواستەنەوہى سەرچاوہى تيشكەدەر بەشيوەيەك ھيچ تيشكىك دزە نەكات بۇ شوينى شۆفېر، ئەمەش لە رېگەى دانانى بەربەستىكى قورقوشمى لە نيوان شۆفېرو سەرچاوہكەو، داپۆشينى دەورووبەرى سەرچاوہكە لە گشت لايەكەوہ بە بەربەستى قورقوشم، ھەروەھا حاويەى سەرچاوہكەش دەبېت شۆفېرەكە ھەلگى ئامپىرى پيوانەى بەركەوتنى كەسى بېت جۆرى (ACTIVE و PASSIVE) لەگەل بەروانكەى قورقوشم بۇ خۇپاراستن لە تيشكى ئايۆنى، ھەروەھا ئامپىرى ئەليكترونى بۇ پيوانەكردنى تيشك بەشيوەى خېرا، دەبېت پيداويستىەكانى فريಾಗوزارييشى ھەبېت لە حالەتى رووداوى تيشكى لەكاتى گواستەنەوہى سەرچاوہكە، ھەروەھا دەبېت دلنابوون ھەبېت لە بوونى رېنمايەكانى بارى لەناكو لەناو ئۆتۆمبېلى گويژەرەوہو، راھينانى كارمەندانى راسپېدراو بەگواستەنەوہى سەرچاوہكانيش لەسەر ئەو رېكارانەى كە پيوستە بگيرېنە بەر لەكاتى رووداوەكاندا.

ماددەى (۱۳):

دەبى لايەنى رېگە پېدراو شوين و پيداويستىەكانى تايبەت بە لابردنى پيسبوونى كەسان و ئامپىرەكانى نزيك لە شوينى كار دابىن بكات لەكاتى دزەكردنى تيشك، پيوستە بۇ لابردنى پيسبوونيش لەم شوينانەدا ئامرازو ماددەى شوشتن و خاوينكردنەوہى ھەبېت.

ماددهی (۱۴):

پیوسته له سەر لایه نی رینگه پیدراو رینگه بدات به پشکنه ره کانی دهسته ی ژینگه و فه رمانگه کانی بۆ پشکنینی سه رجه م کارو سه رچاوه کانی تیشکده ر به شیوه ی خولی یان هه رکاتیک پیویست بیت، بۆ دلنیا بوون له پابه ندبوون به رینماییه کانی پاراستن و سه لامه تبوون له تیشکه کان.

ماددهی (۱۵):

هه ر به ربه ست دانانیک یان دواخستنیک نه نجام بدریت به رامبه ر کاری پشکنه ری دهسته ی ژینگه و فه رمانگه کانی یان که سانی رپییدراو، ده رنه نجامی نه م کرده و هیه هه لوه شانده وه ی مۆله ته که ده بیت یان راگرتنی له کاره که ی، به لام ره تکرده وه ی پشکنه که راسته وخۆ مۆله ته که هه لده وه شیپنیه وه، له گه ل ده ست به سه رداگرتنی سه رجه م ماده و سه رچاوه کانی تیشکده ر له لایه ن دامه زراوه ژینگه ییه کان و کۆگا کردنیان به شیوه ی رپک و پیک و سه لامه ت و گونجا و له سەر ئه رکی خاوه نی رینگه پیدانه که ده بیت، جگه له و سزایانه ی دیکه که به سه ریدا ده سه پینریت.

ماددهی (۱۶):

پیوسته له سەر سه رجه م دامه زراوه پزیشکی و پیشه سازی و توژیینه وه و نه وتیه کان پابه ندبن به دابینکردنی ئامیره کانی پیوانه ی به رکه وتنی که سی (دۆزمیتەر/ پاسیف دۆزمیتەر) بۆ کارمه نده کانی بواری تیشکی ئایۆنی له رپگای کۆمپانیا په سه ندرکراوه کان لای دهسته ی ژینگه.

ماددهی (۱۷):

سه رپنچیکارانی نه م رینماییه سزا ده درین به پیی ماده کانی (۴۲ و ۴۳) له یاسای ژماره (۸) ی سالی ۲۰۰۸ ی پاراستن و چاککردنی ژینگه و یاسا به رکاره کان له هه ری می کوردستان.

ماددهی (۱۸):

نه و سزاو پیبژاردنانه ی که له سه رپنچیکاران وه رده گیریت، وه کو داها تیک به شیکی بۆ سندوقی ژینگه ده گه رپته وه و، به شه که ی دیکه شی به پشت به ستن به ماده ی بیسته م له یاسای پاراستن و چاککردنی ژینگه ژماره (۸) ی سالی ۲۰۰۸ ده ست به هه ماهه نگی له گه ل وه زاره تی دارایی و ئابووری دوا ی نه وه ی سیسته میک بۆ هاندان ئاماده ده کات، دواتر ده يدات به وکه سانه ی که له هه مان ماده دیاری کردوون.

ماددهی (۱۹): ده بیت لایه نه په یوه نیداره کان پابه ندی نه م رینماییه بن.

ماددهی (۲۰): سزاکان:

ماده کانی (۳۴) و (۳۵) له یاسای پاراستن و چاککردنی ژینگه ژماره (۸) ی سالی ۲۰۰۸، رپگا ده گریت له به کۆگا کردن یان له ناو بردنی پاشماوه مه ترسیداره کان له وانه ش تیشکده ره کان، مه گه ر به پیی رینماییه ده رچوو هه کان له لایه ن دهسته ی ژینگه بیت، هه روه ها ئماژه به ماده ی (۴۳) له یاسای ناوبرا و له باره ی لیکه وته یاساییه کانی سه ر سه رپنچیکار، له گه ل برکه کانی (یه که م و دووهم و سییه م) له ماده ی (۳۵) و نه نجامدانی ریکاره یاساییه کان به رامبه ری، که تییدا سه رپنچیکار سزا ده دریت به پیی برکه کانی (یه که م و دووهم و سییه م) له یاسای ژماره (۸) ی سالی ۲۰۰۸ به زیندانیکردنی و گه رانه وه ی ماده کانی یان پاشماوه مه ترسیداره کان بۆ نه و شوینه ی لیوه ی هاتوو یان له ناو بردنی به شیوه یه کی بی زبان له گه ل قه ره بوو کردنه وه.

ماددهی (٢١): حوكمه گشتیهی كان:

- ١- دهستهی ژینگه و فه زمانگه كانی هه لدهستن به چاودێریکردنی دامه زراوه كان و نهو شوێنه كه ماده تیشكه ده كانی تیدا هه، بۆ دنیابوون له گونجاوییان له گهڵ تایبه تمه ندیهی ژینگه یه پالشتكراوه كان.
- ٢- ره چاوكردنی جێبه جێكردنی نهو یاساو رێنماییهی كه له لایه ن فه زمانگه تایبه تمه ندو پسپۆره كانه وه ده رده چن.
- ٣- نه م رێنماییه له ئایینده دا نوێ ده كرێته وه یان هه موار ده كرێته وه یان هه لده وه شیندرێته وه، به پێی رێككه وتنامه نیوده وه له تیهی كان و پیداویستییه ژینگه یه كان.

ماددهی (٢٢):

نه م رێنماییه له رۆژی بلاوكردنه وهی له رۆژنامه ی فه رمی (وه قایعی كوردستان) كاری پیده كریت.

ئه نذازیار / عبدالرحمن صديق

سه رۆکی دهسته ی پاراستن و چاكردنی ژینگه

خشته ی ژماره (١)

پێژاردنه كانی تایبه ت به سه ریپچیکردنی رێنماییه كانی سه رچاوه تیشكه ده ره كان

ژماره	جۆری سه ریپچیهی كان	برێ پاره به دیناری عێراقی
١	دابین نه كردنی ئامێره كانی پێوانه ی به ركه وتنی كه سی بۆ كارمه ندان له بواری تیشکی ئایۆنی (دۆزمیتر).	٣٠٠٠٠٠ سێ ملیۆن
٢	دابین نه كردنی پیداویستییه كانی پاراستنی كارمه ندان له بواری تیشکی ئایۆنی.	٣٠٠٠٠٠ سێ ملیۆن
٣	هاوكاریی نه كردن له گهڵ تیمی پشکینی دهسته ی ژینگه.	٢٠٠٠٠٠ دوو ملیۆن
٤	پابه ندنه بوون به گشت مه رجه كانی (هاورده كردن گواستنه وه، هه بوون و به كاره یانی، هه نارده كردن).	٣٠٠٠٠٠ سێ ملیۆن
٥	نه بوونی به رپرسی خۆپاریزی له تیشك.	٢٠٠٠٠٠ دوو ملیۆن
٦	نه نارده وهی سه رچاوه كه بۆ شوینی خۆی دوا ی ته واو بوون له به كاره یانی.	٦٠٠٠٠٠ شه ش ملیۆن
٧	هێنانی سه رچاوه ی تیشكه ره یان ماده یه کی تیشكه ره بۆ ئیو سنووری هه ریمی كوردستان به بی ئاگادار كردنه وهی دهسته ی ژینگه.	١٠٠٠٠٠٠ ده ملیۆن
٨	بنیاتنانی كۆگایه ك به پێچه وانیه ی رێنماییه ده رچوو هه كان له دهسته ی ژینگه.	٥٠٠٠٠٠ پینچ ملیۆن
٩	فریدانی پارچه ی سكرابی پیسبوو به تیشك له شوینه گشتیهی كان و، پابه ندنه بوون به رێكاره كانی دا برین كه له لایه ن دهسته ی ژینگه وه داوا كراون.	١٠٠٠٠٠٠ ده ملیۆن